

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Riigimetsa Majandamise Keskusele

Koopia: Põllumajandus- ja Toiduametile,
Keskkonnaametile

Teie:

Meie: 7.04.2022 nr 1-2/22/5374

Pallipere metsakuivendusest

Lugesime Ametlikest Teadaannetest Põllumajandus- ja Toiduameti (PTA) teadet AS Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi koostatud „Pallipere metsakuivenduse maaparandusehitiste ja teedevõrgu rekonstrueerimise ehitusprojekt“ projektiga kavandatud tegevustele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise kohta. Teabenõudega PTA-lt materjale küsides selgus, et kahetsusväärset on ehitusluba selle projekti alusel juba välja antud 16.03.2022. Seetõttu pöördume Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) kui projekti tellija ja tööde läbiviija poole oma tähelepanekutega kavandatava tegevuse keskkonnamõjude osas ning toome välja, millises ulatuses tuleb projekti elluviimisest loobuda, et tagada looduskaitsete väärtuste, sh Natura väärtuste säilimine.

- Projektiga on kavandatud kuivendamine Kädva metsise püsielupaigas, mis on Natura linnualade koosseisus: kuivendajad K39, K29 ja K24 ja uus eesvool PP1. Kindlasti ei saa nõus olla Keskkonnaameti järeldusega, et “uue eesvoolu PP1 rajamine ja olemasoleva eesvoolu looduslikku seisut jätmise ei kahjusta metsise soodsat seisundit”, nagu seisab nende 09.03.2022 kirjas nr 6-3/22/3585-3. Kuivendamine on väga oluline metsise käekäiku mõjutav ohutegur, Kädva metsise püsielupaik ei ole siin erand.

Kädva metsise püsielupaik on osa Kõnnumaa Väätza linnualast, mis kuulub Natura 2000 võrgustiku koosseisu. Loodusdirektiivi artikkel 6 toob välja, et eriakaitsealadel tuleb vältida tegevusi, mis võivad häirida või halvendada kaitse-eesmärgiks olevate liikide seisundit. Samuti tuleb hinnata plaanitud tegevuse mõju ala kaitse eesmärkidele. Metsis on 2019. aastal Eesti punases nimistus hinnatud ohualtiks liigiks (VU), kusjuures tema arvukus on viimase kolme põlvkonna jooksul langenud 30%. Metsakuivendus on väga oluline ohutegur, mis metsise elupaiku negatiivselt mõjutab, näiteks on kuivenduse negatiivne mõju välja toodud Eesti punase nimestiku ohutegurite seas, samuti on rõhutatud kuivenduse negatiivset mõju 2020. aastal koostatud metsise seire kokkuvõttes (viide: <https://kese.envir.ee/kese/downloadReportFile.action?fileUid=21475249&monitoringWorkUId=19180313>). Muu hulgas on seirearuandes märgitud, et püsielupaikade piiranguvõndite kaitsekord ei taga metsise elupaikade kvaliteedi säilimist. Hetkel puuduvad igasugused põhjendused Keskkonnaameti poolt antud hinnangu selgitamiseks ning sisuliselt mõju metsise elupaiga säilimisele hinnatud ei ole.

Eesmärgiga välistada Kädva metsise püsielupaiga kahjustamine, teeme ettepaneku kuivendajad **K39, K29 ja K24** projektist välja jätta ning eesvool **PP1** kavandada selliselt, et see ei läbiks püsielupaika.

- Dokumendis "Maaparanduse ehitusloa andmise keskkonnamõju eelhindang, Natura eelhindang" peatükis 4.8.1. "Kaitsealad" esitatud põhijäreldus on eksitav ja mõju puudumine Natura-ala väärtusele pole tõendatud.

Põhijäreldusena on esitatud järgnev: "RMK KMA alusel Kõnnumaa maastikukaitseala Loosalu sihtkaitsevööndile mõju puudub, sest alaga piirnevalt töid ei planeerita, seega leevendavad meetmed pole vajalikud." Dokumendis on viidatud mh ka A. Kulli järeldustele, kuid on ebaselge, kas ja mil määral seda on arvestatud. A.Kulli (2016, lk 37) töö tulemusena on hinnatud, et "piirdekraaviga rabade puhul kombineeruvad veetaseme puhul looduslikud ja kuivendusest tingitud mõjud, kuid kuivenduskraavi mõju võib oluliseks pidada kõdusooservaga rabade rühma puhul kuni 190 m ja rabaserva läbilõikava piirdekraavi korral 90 meetrit. Siirdesoode puhul on kuivenduse mõju väga tugev 90 m kauguseni ja mõju hääbumine jääb vahemikku 190-440 m." Ptk 6.4.1 (Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura aladele) räägib mõju võimalikust ulatusest samas suurusjärgus, kuid lõppjärelduses tuginetakse üksnes projekteerimismõjudele, mis võivad A. Kulli tööle tuginevalt olla alahinnatud. Seeläbi on tõenäoline, et rekonstrueeritava süsteemi idapoolsed kraavid avaldavad mõju soolupaikade seisundile.

Väljavõtte ülalviidatud Natura eelhindangust: "Kuivenduse mõju ulatus on umbes pool kraavide vahekaugusest (keskmiselt ca 75 m). Üldiselt on kraavide vahekaugus ca 150 m, aga sõltudes pinnasest, pinnavormidest, kasvukohatüüpidest, kohapealsest olukorrast ja keskkonnatingimustest, võib see olla ca 60-300 m. Projekteerimismõjude tabelis on vahekaugused arvestatud uue kraavituse rajamisel, millest võib järeldada, et rekonstrueerimistööde aegne mõju ei ole suurem ega ulatu kaugemale."

Lisaks on ekslik esitatud teave: "Kuivenduskraavid asuvad alal, kus on sügavad madal soo mullad, kus uute rajatavate kraavide kuivenduse mõju on 70-80 m ja õhukesed madal soo mullad, kus kuivenduse mõju on 60-70 m." Kraavid K-54, K-56, K-81 ja K-83 asuvad Maa-ameti geoportaali mullastiku kaardi andmetel osaliselt sügaval siirdesoomullal, K-87 piirneb sellega. Projekti dokumentatsioonist ei nähtu, et mullastiku andmeid oleks täiendavalt uuritud. Lisaks saab kuivenduse mõju ulatuse hinnang olla siin eelkõige metsakasvatustest eesmärkidest lähtuv, loodusväärtustele, kaitstavatele elupaigatüüpidele ja liikidele avaldub kuivenduse negatiivne mõju oluliselt kaugemale. Kaitstavate soolupaikade seisundi kahjustamisest hoidumiseks on vajalik kuivendustöödega hoiduda 500-1000 m kaugusele soo piirist ([J. Paal ja E. Leibak, 2013 "Eesti soode seisund ja kaitstud"](#)).

RMK KMA alusel (esitatud ptk-s 4.8.1) on oht elupaigatüübi 91D0* Siirdesoo- ja rabametsad kahjustamiseks ja veerežiimi mõjutamiseks (jääb ca 40 m kaugusele rekonstrueeritavast kuivenduskraavist K-56); elupaigatüübi 7110* Rabad (id-kood -523045481) veerežiimi mõjutamiseks (jääb ca 75-80 m kaugusele rekonstrueeritavast kuivenduskraavist K-83 ja ca 100 m kaugusele rekonstrueeritavast kuivenduskraavist K-54; elupaigatüübi 9080* Soostuvad ja

soo-lehtmetsad (id-kood 1368245481) kahjustamiseks ja veerežiimi mõjutamiseks (jäab ca 160 m kaugusele rekonstrueeritavast kuivenduskraavist K-87); elupaigatüübi 7120 Rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (id-kood -687145083) veerežiimi mõjutamiseks (jäab ca 50 m kaugusele rekonstrueeritavast kuivenduskraavist K-56).

Mullakaardilt on hästi näha, et osa korrastatavatest kraavidest ulatuvad Natura alal asuvale soolaamale. Sellisel puhul on negatiivne mõju ilmne. Lisaks eelnevalt mainitutele kuulub soolaama mõjutavate kraavide hulka ka K-55 kuni kraavini K-60.

Eesmärgiga välistada mõju Kõnnumaa loodusala (kood EE0020325) ja maastikukaitseala Loosalu sihtkaitsevööndis säilinud soodele, teeme ettevaatusprintsipiibist lähtudes ja parimate teadmiste valguses ettepaneku jätta tööde mahust välja tööd kraavidel **K-54, K-56 ja K-83, K-87** (seda isegi uuendamise mahus), lisaks **K-81 läänepoolne** ots, alates kraavist K-87 ning kraav **K-55** kuni kraavini K-60.

- Projektijooniselt järeldame, et hooldusesse on planeeritud ka Raka oja looduslikus ja loodislähedases seisundis lõik. Looduslikus seisundis jõed ja ojad on loodusdirektiivi I lisa nimetatud kaitstav elupaigatüüp, mille pindala ei tohi väheneda ja seisund halveneda, seda kogu EL liikmesriigi piires, mitte ainult Natura aladel. Sellised vooluveekogud peavad jääma raadamis- ja kaevetöödest puutumata ning **hooldus peab piirduma vaid kindlaks määratud probleemsete, projektis punktadena näidatud ummistuste eemaldamisega. Eesmärgiga säilitada Raka oja looduslikus ja loodislähedases seisundis lõik sellisena ning täita loodusdirektiivist tulenevat kohustust, teeme ettepaneku piirduda eelnimetatud hooldusmahuga.**

Juhime tähelepanu, et nii RMK enda kuivendusstrateegia kui ka FSC nõuete kohaselt tuleb kuivendamise puhul kaaluda tegevuse alternatiive. **Palume esitada alternatiivide võrdlus vastavalt FSC nõuetele ning RMK metsakuivendussüsteemide majandamise strateegiale.**

Koostada tuleks FSC standardist tulenev alternatiivi hinnang, milles kajastuks 0-alternatiiv ehk olukord, milles RMK hindaks saadud ja saamata jäänud hüved tegevuse mitte elluviimise korral. Alternatiivi kaalumisel hinnatakse tegevuse majanduslikke (sh tulude ja kulude arvestus järgnevate alternatiivide puhul: majandada metsi ilma kraavide uuenduse ja rekonstrueerimiseta või teostada tööd vastavalt projektile), sotsiaalseid ja ökoloogilisi (sh veekeskonda suunatud setete hulk ja selle mõju veekeskonnale, metsa juurdekasv, turba kadu ja CO2 emissiooni) aspekte.

Vastavalt RMK [metsakuivendussüsteemide majandamise strateegiale](#), ptk 4.1 Metsakuivendussüsteemide rekonstrueerimise põhimõtted, p 4.1.3 “Keskkonnamõjude analüüsi kokkuvõte avalikustatakse RMK interneti kodulehel ning kokkuvõte sisaldab endas rekonstrueeritava kuivendussüsteemi asukohta, **alternatiivide kirjeldust ning parimaks peetud alternatiivi põhjendust** ja keskkonnamõju leevendavate meetmete kirjeldust.”

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Laura Uibopuu

Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) koordinaator, EKO kuivenduse töörühma nimel